

Številka: 35401-232/2009/2

Datum: 19.1.2009

Urad Vlade za komuniciranje
Gregorčičeva 25
Ljubljana
Predlagam.vladi@gov.si

Zadeva: Odgovor na predlog št. 180, posredovan preko spletnega orodja predlagam.vladi.si

Pošiljamo vam odgovor na predlog št. 180.

PREDLOG 180: Čimbolj zmanjšat potrošnjo vrečk

V predlogu št. 180 se Vladi RS predlaga, da se zakonsko zahteva, da so vse vrečke biorazgradljive v določenem času in da se, v kolikor se da, zahteva uporabo ne polivinilastih vrečk. Trgovine jih delijo zastoj, zahteva se, da se zelenjava in sadje pakirata v te vrečke. Kakršenkoli ukrep za zavezitev količine vrečk bi bil dobrodošel.

Kot je pravilno povzeto v predlogu, mora biti naša glavna skrb namenjena zmanjševanju količin nastalih odpadkov, torej preprečevanju njihovega nastajanja. To nikakor ne vključuje samo zmanjševanja količin odpadkov, temveč tudi zmanjševanje uporabe nevarnih snovi v izdelkih, iz katerih prej ali slej nastanejo odpadki, kar je tudi že ustrezno določeno v obstoječi zakonodaji s področja ravnanja z odpadki. Za odpadke, ki nastanejo, bi morali ustrezno poskrbeti – jih pripraviti za ponovno uporabo, reciklirati ali kako drugače predelati. Odstranjevanje odpadkov bi moralo biti šele na zadnjem mestu hierarhije ravnanja z odpadki. Odlaganje odpadkov, kot enega od možnih postopkov odstranjevanja, bi morali uporabiti le v primerih, ko ni druge, okolju bolj primerne možnosti. Predpogoj za takšno ravnanje pa je ločeno zbiranje odpadkov na izvoru, torej tam, kjer odpadki nastanejo (npr. v gospodinjstvih).

Na žalost smo kljub obširni zakonodaji s področja ravnanja z odpadki v vsakdanjem življenju še daleč od tega cilja. Komunalni odpadki (to so v glavnem odpadki iz gospodinjstev) v Sloveniji predstavljajo več kot 84 % vseh odpadkov, ločeno pa nam jih uspe zaenkrat zbrati le dobrih 11 odstotkov. Z javnim odvozom smo leta 2008 zbrali okoli 453 kg komunalnih odpadkov na prebivalca, oz. 1,2 kg na dan, od tega je bilo kar 336 kg teh odpadkov odloženih na odlagališčih!

Obstoječa zakonodaja zahteva ločeno zbiranje in recikliranje/predelavo odpadne embalaže, kamor sodijo tudi plastične vrečke. Način ravnanja z odpadno embalažo je določen v Uredbi o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo. Posebne strategije ali predpisa, ki bi

obravnaval prav ravnanje z odpadnimi plastičnimi vrečkami, ni. Odpadne plastične vrečke, ki nastajajo v gospodinjstvih, je potrebno ločeno zbirati in prepuščati v zabojnikih za ločeno zbiranje odpadne embalaže. Te najdemo na t.i. ekoloških otokih, ponekod pa se že uveljavlja tudi sistem pobiranja odpadne embalaže »od vrat do vrat«. Izvajalci lokalnih javnih služb zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov (komunalna podjetja) morajo še dodatno, z razvrščanjem komunalnih odpadkov v sortirnicah, zagotavljati izločanje odpadne embalaže iz mešanih komunalnih odpadkov, vso zbrano odpadno embalažo (torej tudi odpadne plastične vrečke) pa oddati eni od družb za ravnanje z odpadno embalažo, ki poskrbi za pripravo za ponovno uporabo, recikliranje ali drugo obliko predelave zbranih odpadkov.

Na Ministrstvu za okolje in prostor se zavedamo, da prebivalci RS še nismo dovolj ozaveščeni ali stimulirani, da bi z odpadki **samoinicativno** ravnali na trajnosten in okolju prijazen način. MOP je zato pred časom izdal tri publikacije, ki se med drugim nanašajo tudi na preprečevanje nastajanja odpadkov: "Vzemite manj. Imejte več. Zbirka namigov za neškodljivo življenje.", »YouthXChange« - izobraževalni priročnik za odgovorno potrošnjo" in "Imate moč. Pokažite še modrost.«. Publikacije so bile poslane v osnovne in srednje šole, knjižnice, lokalne skupnosti, okoljske nevladne organizacije, javni sektor, itd. Dostopne so tudi na spletni strani MOP (<http://www.mop.gov.si/si/publikacije/drugo/>).

Potrošnike želimo opozoriti predvsem na možnost izbire, da zavrnejo ponujeno brezplačno vrečko ter da se v primeru, ko imajo možnost, odločijo za nakup vrečke za večkratno uporabo. Najbolj razširjene vrečke za enkratno uporabo so iz polietilena (PE), ki sicer niso biorazgradljive, jih je pa možno reciklirati, seveda ob predpostavki, da se vrnejo v sistem ravnanja z odpadno embalažo. PE se v okolju sčasoma razgradi v CO₂ in H₂O, kar pa ne pomeni, da se z neprimernim ravnanjem in odmetavanjem teh vrečk v okolje ne škoduje okolju. Za proizvodnjo nosilnih vrečk se ne uporablja polivinil klorid (PVC). PVC namreč velja za eno najbolj trpežnih oblik plastike, zato je ta material bolj primeren za uporabo v dolgoživih izdelkih (npr. stavbno pohištvo) in manj v kratkoživih (kot je npr. embalaža).

Nosilne vrečke iz papirja niso nujno okoljsko bolj sprejemljive – drevo, iz katerega naredijo 700 papirnatih vrečk, raste 15 let! Študije kažejo, da ima, upoštevajoč širši okojevarstveni vidik, proizvodnja plastičnih vrečk manjši negativen vpliv na okolje, saj se porabi manj energije, vode in surovin ter povzroča manjše onesnaževanje zraka. Pri proizvodnji papirnatih vrečk so najbolj problematični sečnja lesa, beljenje in velika poraba (pogosto pitne!) vode. Poleg tega so papirnate vrečke manj obstojne in se hitreje uničijo, s čimer se skrajša njihova življenjska doba. Potrošniki namesto ene mnogokrat uporabijo dve vrečki naenkrat, »za vsak slučaj«. Pri uporabi recikliranega papirja za proizvodnjo papirnatih vrečk je poraba vode in energije v celotnem proizvodnem procesu še vedno večja kot pri proizvodnji plastičnih vrečk. Iz študij tudi izhaja, da so celo biorazgradljive vrečke bolj obremenjujoče za okolje kot vrečke iz PE (če so le-te vrnjene v sistem ravnanja z odpadno embalažo), saj se za njihovo proizvodnjo porabljajo obnovljivi viri, ki zasedajo kmetijske površine za pridelavo hrane. Če bi se uporaba biorazgradljivih vrečk bistveno povečala, bi to lahko vodilo do povečanja cen hrane. Strokovnjaki zato predlagajo uporabo biorazgradljivih vrečk le za kompostiranje, hranjenje bioloških odpadkov pred njihovo oddajo v sistem ravnanja s temi odpadki ter kot alternativo ločevalnim vrečkam. Ločevalne vrečke, so nujno potrebne iz higienskih razlogov, npr. pri pakiranju svežega mesa, sadja in zelenjave. Uporabo ločevalnih vrečk priporoča tudi Zveza potrošnikov Slovenije, saj se na ta način zmanjša prenos pesticidov iz ene vrste sadja ali zelenjave na drugo vrsto. Povsem nepotrebne pa so v primeru že embaliranih izdelkov. V letu 2009 smo sicer v Sloveniji zabeležili trend zmanjševanja porabe tako nosilnih kot ločevalnih vrečk za okrog 13%.

Premalo se tudi zavedamo, da odslužene vrečke ne sodijo med mešane komunalne odpadke. Vse vrečke, ki jih kupimo ali brezplačno prejmemo v trgovini kot nosilne ali ločevalne vrečke, sodijo med embalažo. Ko jih ne potrebujemo več, poskrbimo za njihovo predelavo tako, da jih odvržemo v zabojnike za ločeno zbiranje odpadne embalaže.

Naš cilj so ozaveščeni potrošniki, ki bi samoiniciativno ravnali z odpadki na trajnosten in okolju prijazen način. Zato vedno premislimo, ali vrečko, ki jo ob nakupu dobimo/kupimo, res potrebujemo in v kolikšnem času bo iz nje nastal odpadek. Vprašajmo se, koliko vrečk na teden kupimo/vzamemo in s tem povzročimo nove, nepotrebne količine odpadkov. Zavrnilo brezplačno vrečko in s tem pokažimo svojo skrb za čisto okolje. V primeru možnosti izbire med plastično vrečko za enkratno uporabo in vrečko za večkratno uporabo se odločimo za slednjo. Zavedajmo se, da so vrečke embalaža in zato ne sodijo med mešane komunalne odpadke (v »črne kante«). Odpadno plastično vrečko vedno odvrzimo v zabojnik za ločeno zbiranje odpadne embalaže. Odpadno vrečko iz biorazgradljive plastike kompostirajmo v domačem kompostniku ali uporabimo za ločeno zbiranje biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov.

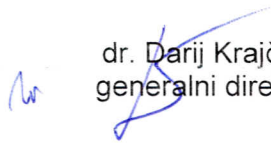
Ozaveščeni potrošniki, ki ne kupijo vsega, kar trgovci ponujajo, so tista gonilna sila, ki tudi trgovce najbolj učinkovito »prisili«, da prispevajo svoj delež k varovanju okolja, npr. z zamenjavo vrečk za enkratno uporabo z vrečkami za večkratno uporabo, z možnostjo brezplačne menjave iztrošenih vrečk za večkratno uporabo za nove vrečke ter z oznako na vrečkah, da so le-te embalaža in zato po izteku življenjske dobe sodijo v zabojnik za odpadno embalažo.

Zavedajmo se, da lahko vsak posameznik z majhnimi dejanji prispeva svoj delež k varovanju okolja. Če namreč vsak posameznik naredi majhno dejanje, skupaj za varovanje okolja naredimo veliko.

Pripravila:

dr. Lucija Jukić Sorsak
sekretarka

dr. Darij Krajčič
generalni direktor